

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:ris 1 & 2. K. F. THEDENIUS. Jan. — Febr.
1854.

INNEHÅLL: ORIG-AFH.: LINDEBERG: Fortsatta exkursioner i Bohus län åren 1852—1853. — MATHESIUS: Iakttagelser öfver några inom Westergöthland förekommande Naturalster. LITT.-ÖFVERS.: Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Årg. 10, häft. 5—8. STRÖDDA UNDERR.: BEURLING: Svar på anmärkningar emot en uppställning af de svenska Sparganierna. — Forntida Hvete.

Original-Ahandlingar.

1. *Fortsatta exkursioner i Bohus län åren 1852—1853 af C. J. Lindeberg.*

Med understöd af Botaniska Reseföreningen företog undertecknad sommaren 1852 en botanisk resa genom bohuslänska skärgården och en del af den norska intill Christiania. Eburu denna resa, omfattande en sträcka af nära 40 mil, var alltför skyndsam för en noggrannare undersökning af de många ställen, som besöktes, lemnade den dock åtskilliga viktiga bidrag till skärgårdsfloran, af hvilka jag anser mig här böra meddela ett sammandrag, helst jag är skyldig reseföreningens ledamöter redogörelse för dessa om än obetydliga resultat, såsom till större delen vunna genom deras bidrag. Att denna redogörelse kommer så sent har sin orsak dels i trängna tjenstebefattningar, som under pågående lästerminer hindrat mig att avsluta granskningen af de gjorda samlingarna, dels i fortsatta resor under innevarande års sommar. För att i någon mån godtgöra dröjsmålet, vill jag emellertid genom intagandet af äfven detta års iakttagelser, såvidt de röra Bohuslän, lemna en något fullständigare berättelse. — Resan företogs under Juli och Augusti månader på en större segelbåt, försedd med en rymlig och temligen bekväm hytt. Eburu ett sådant sätt att resa faller sig något dyrt (båten med 3 mans besättning kostade 4 R:dr

B:ko pr dag), är det likväl att rekommendera för den, som vill genomresa någon större del af skärgården, såsom långt billigare än ett ständigt ombyte af folk och båt, hvarigenom man utsätter sig för skärgårdsboarnes ofta oförsynta prejerier, och dessutom erbjudande ett trefligare nattlogie, än dem man vanligen erhåller i land. Under större delen af resan egde jag ett både angenämt och nyttigt sällskap i Stud. E. Cederstråhle och E. C. Salomon, hvilkas klarsynthet jag har att tacka för månget godt fynd.

Att i den följande redogörelsen upptaga en fullständig enumeration af alla inom trakten funna växter, anser jag både öfverflödigt och rumödande. Det är säkerligen för ingen läsare uppbyggligt att se upprepadet af växter sådana som *Antennaria dioica*, *Taraxacum officinale*, *Myosotis arvensis*, *Anemone nemorosa* och hundrade dylika, som äro allmänna öfver hela eller åtminstone den del af Sverige, till hvilken den skildrade trakten hörer. Det torde vid sådana vara tillfyllest att angifva förekommande afvikelser från vanliga förhållanden. Jag upptar i det följande derföre blott familjernas (serdeles de förherrskaendes) artantal, de sällsyntares stationer och utbredning, jemte några vid tillfället gjorda anteckningar öfver afvikande växtformer.

1. *Synanthereæ* äro här, liksom annorstädes i sydliga och mellersta Sverige, den rikaste familjen och innehålla något öfver 90 arter. Bohusläns högländta och bergbundna beskaffenhet är ock särdeles gynnsam för de flestas utveckling, under det andras hufvudsakligen beror af hafvets närvaro. Också beklädes nästan hvarje kulle, hvarje land och strand af *Synanthereæ*, hvilken familj sålunda till större delen bestämmer traktens vegetativa fysionomi. Den som vill vinna en klar bild af densamma må studera dess *Syngenesister* (särdeles *Hieracia!*), dess *Rubi*, *Atriplices* och andra strandboar, och han har redan *hufvuddragen*, till hvilka allt det öfriga, om ock än så intressant, blott utgör bi-partier. Likväl tillhör, med undantag måhända af några *Hieracii*-former, ingen enda af familjen Bohuslän uteslutande. Följande förtjena dock,

antingen för deras sällsynthet eller talrikhet, att särskildt omnämnas:

Pyrethrum Parthenium på öar i södra och mellersta skärgården.

Matricaria maritima L. ibid. Sedan jag haft tillfälle att se den växa tillsammans med *M. inodora-salina*, såsom på Känsö och Hjelsö, måste jag, efter noggrann jämförelse, anse den som skild art.

Anthemis Cotula-salina, Mollö. Alldeles analog med forma *salina* af *A. arvensis*.

Senecio viscosus kring Götheborg, på Hisingen och Tryggö.
— *aquaticus* blott i södra skärgården, men särdeles ymnig vid Nodre Elf.

Artemisia maritima äfven på andra i närheten af Winga liggande öar.

Carduus nutans vid Sundby och flerestädes i Näsing socken, fullkomligt vild.

Cirsium heterophyllum, Uddevalla (O. Krook).

Lappa major, temligen allmän på öarna, särdeles norrut; sällsynt ini landet.

— *minor* vera, blott i sydligaste delen, t. ex. Särö. Den här allmänna formen är mycket storväxt, har färgade och ludna korgfjäll, och står nästan midt emellan *L. major* och *tomentosa*.

Sonchus arvensis-litoralis, sällsynt bland hufvudformen, som är allmän på stränderna. Utmärkt med glatta blomskaft och foder, hvilket sednare dock varierar glandelhårigt.

Tragopogon minor, äfven på öarne utom Gborg. Är tvivelaktig såsom art: flere af de uppgifna skiljemärkena variera.

Crepis tectorum-segetalis, ganska allmän i hela skärgården.

Hypochæris glabra, vid Svinesund både på svenska och norska sidan.

Såsom verkliga sällsyntheter för Bohuslän kunna anföras:

Bidens cernua Mollö och Koster, *Filago arvensis* Skaftö, Strömstad (den verkliga *F. montana* finnes ej), *Artemisia*

campestris, några få ställen norrut, *Serratula tinctoria* Hisingen vid Nodre Elf (ny för trakten). *Crepis præmorsa* och *Leontodon hispidum* Gborg och Foss (M. Floderus).

Af släktet *Hieracium* förekomma mer än 20 arter i en snart sagdt oräknelig mängd af former, vid hvilkas urskiljande jag i kinkigare fall rådfrågat Prof. Fries. Talrikast äro Pulmonarea, af hvilka *H. vulgatum*, *H. cæsium* och *H. pallidum* (synnerligen dess forma *erinigera*) äro allmänna. Sällsyntare äro *H. ramosum* (Otterön, Tjörn, Kynnefjell), *H. vulgatum-glaucellum* (Hisingen, Tölö, m. fl. st. En utmärkt form, som i afseende på distinctiva karakterer synes mera artberättigad än många andra!), *H. murorum*, *H. pallescens* (spridd öfver hela skärgården), *H. diaphanum* (på Dalgränsen, Kynnefjell. Liknar den gracilare småblommiga Smålandsformen) och *H. onosmoides-furcellatum* (Klöfverön, Hojdal).

Af Accipitrina förekomma följande 6 arter:

H. tridentatum spridd öfver hela provinsen, *H. gothicum* likaledes, *H. rigidum* sällsynt, *H. norvegicum* talrik och mångformig i södra landet, *H. æstivum* på några ställen i landets nordöstra del t. ex. Kynnefjell och Näsinge, *H. umbellatum* allmän, hvartill torde komma *H. boreale*, fordom uppgifven af Düben. Anmärkningsvärd är den stora bristen på Piloselloidea, af hvilka, utom de allmänna *H. Pilosella* och *Auricula*, blott förekomma *H. collinum* Fr. på ett enda ställe på Klöfverön och *H. stoloniflorum* vid Moe i Foss socken. Den är väl skild från den äfven härstädes förekommande skottblommande formen af *H. Pilosella* genom 1—2 blad nederst på hufvudstjelken. Äfven *H. paludosum* är sällsynt och finnes blott i södra delarne.

2. *Gramineæ* intaga andra rummet med omkring 80 arter, af hvilka de flesta bebo stränder, backar och odlade ställen, ty hårdvallsängar af större omfång finnas här ingenstädes. De artrikaste släktena äro *Calamagrostis* med 8 arter, *Festuca* med 7, *Bromus* och *Poa* med 6, *Glyceria* och *Avena* med 5, *Triticum* och *Agrostis* med 4, o. s. v. Bland dessa äro, utom dem vi i Botaniska Notiser 1850 och 1852 redan anfört, följande de utmärktaste:

Triticum laxum vid Åbyviken. Af denne, liksom af *T. junceum*, förekommer härstädes endast forma *microstachya*.

Hordeum murinum tillfällig på ballastplatser kring Göteborg.

Festuca arundinacea sällsynt t. ex. Göteborg, Lysekil (Cederstråhle).

Schedonorus erectus vid Gullmarsfjorden, enl. M. Floderus.

Bromus pratensis förekommer på några spridda ställen söder om Göteborg och särdeles yppig och talrik vid Klef i Släp. Då de flesta diagnoser öfver växten synas gjorda efter torra exemplar, torde följande anteckning i några delar kunna berigtiga dem: Stråen tufvade, 1—3 fot, vid basen knäslagna och uppstigande. Vippan enkel, klaselik och n. upprätt, liknande magrare former af *B. racemosus*, eller stor, sammansatt och slutligen ensidigt hängande, med ända till 7 grenar. Hlssammans, af hvilka somliga äro 5 tum långa med 2—4 ax mot spetsen. De 5—11-blommiga axen äro under blomningen utdraget lancettlika med tätliggande blommor, men bli mot fruktmognaden sammantryckta och nästan jemnbreda med åtskiljda, något utspärrade och inrullade blommor, liknande *B. secalini*.

Bromus racemosus är vida allmännare än föreg. och spridd mot norr till Uddevalla. Äfven denna förekommer i tvänne extremer, analoga med den föregående.

Glyceria plicata v. *triticea* vid Myckleby. Alldeles analog med den liknämnda formen af *G. fluitans*.

Aiopsis præcox utbredd öfver hela skärgården.

Setaria viridis likaledes, men mycket sparsam.

Alopecurus agrestis vid Gammelstaden och Göteborg, för vildad och flyktig.

3. *Cyperaceæ* utgöra nära 70 arter, af hvilka 50 tillhöra *Carex* och 11 *Scirpus*. Särskildt må nämnas: *Scirpus setaceus* på sandiga stränder i mellersta skärgården, t. ex. Kalfö, Oroust.

S. multicaulis ymnig kring Rammsjön norr om Jonsered.

Rhynchospora fusca i Foss socken, enligt M. Floderus.

Carex riparia, Krokholmen vid Käsö, enligt Rev. Lübeck.

Carices fulvellæ, utom *extensa*, ymniga, särdeles i södra delarna.

C. digitata och *montana*, sällsynta och blott funna söder om Götheborg.

C. Buxbaumii, ymnig på Krokholmen.

C. paradoxa på några holmar i södra skärgården.

4. *Senticosæ* intaga ett utmärkt rum i Bohuslänska floran, väl icke genom artantalet, som för närvarande föga öfverstiger ett par och 40, men genom kvantiteten, enär de flesta äro ganska allmänna och uppträda i större massor, hvarigenom de hufvudsakligen bestämma vegetationens allmänna utseende. Sådana äro isynnerhet *Rubi* och *Rosæ*, de förra med 15 och de sednare med 9 arter.

Af *Rubi* äro några spridda öfver hela skärgården, nemligen *R. Idæus*, *suberectus*, *fruticosus*, *cæsius*, *saxatilis* och *Chamæmorus*, — några blott öfver södra och mellersta delarna, t. ex. *R. Wahlbergii*, *corylifolius*, *pruinosis* och *nemorosus*, hvaremot andra endast förekomma på några få ställen, såsom *R. thyrsoides* (Marstrand och Kungelf), *R. discolor* (Särö), *R. umbrosus* (Mellby &c. vid Åbyviken), *Radula* (Koön), samt en ny art, tillhörande gruppen *Radulæ* (talrik flerstädes i mellersta skärgården, t. ex. Kalfö, Henå, Svanvik &c. på Oroust), hvartill ytterligare kommer en dito af *Corylifolii*-gruppen, hvilken icke kan hänföras till någon förut känd art. *Carpinifolii* och *Glandulosi* saknas härstädes alldeles.

Oaktadt den flitiga bearbetning, som på sednare tider blifvit egnad detta slägte, är dess studium ännu i många hänseenden långt ifrån fulländadt. Så väl i arternas begränsning och diagnostik, som i den ofta intrasslade synonymien, återstå många brister, som betydligt försvåra nybörjarens första fjät på detta spinösa fält. Hvar och en

som på egen hand, utan andra hjälpmedel än vanligen tillgängliga monografier, försökt att bestämma dessa arter, har säkert i många fall erfarit vanskligheten af ett sådant försök. Orsaken dertill är att söka i en ännu bristande kännedom om arternas hela form-omfång, samt om karakterernas relativa värde och betydelse såsom artkännetecken. Många sådana, som vanligen uppgifvas såsom »konstanta», äro ingenting mindre än detta, t. ex. kronbladens form och färg, stiftens dito, fruktens och årskottens beklädnad, de sednares rigtning (som ofta beror på lokala omständigheter. Skillnaden mellan *caulis procumbens* och *prostratus*, på hvilken man grundat tvänne artgrupper, är onaturlig och fullkomligt opraktisk), stiplerna, bladens antal, serraturer och konsistens, m. m. Denna karakterernas obeständighet är isynnerhet märkbar hos *Corylifolii*, hvilkas bestämmande derföre företer de största svårigheterna. Vi förmoda att några anteckningar häröfver kunna gagna nybörjaren.

1. *R. corylifolius*. Årskotten *rundade* eller *trubbkantiga* och mot toppen något *färade*, med *glesa* l. *täta* taggar, — bladen *tunna*, under *gröna* l. *läderartade*, under *grålundna*, *plana* l. *skrynkliga*, ojemnt *enkelsågade* l. *dubbelsågade*, *bladskäftstaggarna svaga* och *räta* l. *starkare* och *böjda*, — *fodret utvändigt grönt* l. *gråludet*, slutligen *nerböjdt* l. *upprätt*, — *kronbladen omv. äggrunda* l. *äggrunda*, — *stiplerna bredt lancettlika* l. *lineära*, — *frukten glatt* l. *småluden*, — *stift gröna* l. *röda*.

Anm. Den kursiva stilen utmärker de kännetecken som karakterisera artens normala former. Men sällan förekomma dessa ensamma, utan blandade med flera eller färre af ofvan angifna afvikelser. Af dessa sednare förekomma dock några oftare tillsammans och bilda då en ganska egendomlig form, hvilken vi förmoda vara Smiths *ursprungliga R. corylifolius* (i Fl. Brit.), och är utmärkt genom *tjocka* under *grålundna* blad med något *krökta* taggar, *upprätt* fruktfoder, *röda* stift och *sammansatt* vippa. Denne förekommer på några ställen i södra skärgården och synes vara en från Smiths *sednare* (i Engl. Fl.) väl skild art.

2. *R. pruinusus*. Ehuu utmärkt i sina *hufvud-*

former, synes den dock icke utgöra någon själfständig art. Många mellanformer förekomma härstädes, hvilka tydligen sammanbinda den med *R. corylifolius*.

3. *R. Wahlbergii* varierar minst bland *Corylifolii* och är alltid lätt igenkänlig, ehuru dess former å ena sidan närma sig *R. dumetorum* och å andra *R. corylifolius*. Följande afvikelser må nämnas: Årsskotten *trubbkantiga* l. *hvasskantiga* med något färade sidor, — bladen variera såsom hos de föregående, — vippan *sammansatt*, *bladig* l. enkel, *blidlös*, — kronblad *röda*, *bredt äggrunda* l. hvita, ovala, — fodret slutligen *nerböjdt* ell. *utstående*, — frukten *glatt* l. *småluden*.

Anm. Leightons *exsic.* af *R. corylifol.* från Shropshire tillhör *R. Wahlbergii*, liksom ock *Herb. Norm. 7: 48* (för att döma af ett ofullständigt exemplar utan årsskott). Af flere förf:s beskrifningar (se *Babington, Hooker, m. fl.*) synas ock dessa arter ofta blifvit förväxlade.

4. *R. nemorosus*. Årsskotten *trubbkantiga* l. *rundade* med *2-sågade* l. *ojemut enkelsågade* blad, *uddbladet* vid basen *sammanknipet* l. *hjärtligt*, — vippan *enkelt*, *klasslik* l. *sammansatt*, — frukten *glatt* l. *hårig*. Den härstädes förekommande arten har fasta och grålundna blad, alltid bredt äggrunda och hvita kronblad, samt *gul-gröna* stift. (*Röda* stift ha vi blott funnit hos några former af *R. corylifolius*!) Att den tillhör Weibes *R. dumetorum* är otvifvelaktigt, hvaremot ofvannämnde afvikelser, som härstädes synas normala, ge anledning betvifla den vara Haynes verkliga art.

Anm. Årsskotten hos *alla* *Corylifolii* äro härstädes oftare *glet småludna* och till och med *glandelhåriga*, än *glatta*, hvarjemte *pruinösa* former talrikt förekomma hos både *R. corylif.* och *Wahlbergii*.

Bland *Rosæ* äro *R. canina, dumetorum* och *mollissima* allestädes allmänna, — *R. rubiginosa, collina* och *tomentosa* mera sällsynta, och *R. inodora, coriifolia* och *pomifera* spridda på blott få ställen i södra och mellersta skärgården. För *R. inodora* funnos några nya stationer, t. ex. *Kalfö* och *Oroust* mellan *Henå* och *Rödberget*. *R. cinnamomea* saknas. Bland öfriga *Senticosæ* må nämnas: *Agrimonia odorata* flerstädes i södra skärgården.

- Potentilla maculata* på några ställen norrut.
Geum intermedium talrik på en holme vid Winga, der föröfrigt blott *G. rivale* fanns.
Spiræa Filipendula Hisingen och Inland. Föröfrigt mycket sällsynt i Bohuslän.

Bland öfriga under resan anmärkta växter, vilja vi slutligen anföra några af de sällsyntaste:

Viscum album vid Öjared i St. Lundby.

Cuscuta halophyta på strandväxter (*Halianthus*, m. fl.) i södra skärgården.

C. Ligustri blott i norra. Namnet är ej fullt adæqvadt, enär den förekommer på flere andra växter än *Ligustrum*.

C. Epilinum, (som är ganska sällsynt (Lindö, Koster, Surte) synes knappt tillhöra Weibes art, från hvilken den afviker genom *grenig* stjelk, brämet af pipens längd eller *längre* än den, samt mycket korta franskantade och *utstående* pipfjäll, som dock ej tillsluta pipen.

Thymus Serpyllum på några ställen på Tjörn och vid Götheborg.

Ballota ruderalis ymnig vid Kongelf.

Ajuga alpina synes temligen utbredd öfver södra skärg. (flerestädes på Styrso och Koön), men utblommar och försvinner redan i början af Juni.

Digitalis purpurea vid Kongelf. Fordom ymnig, nu mest utrotad.

Odontites litoralis, talrik på alla gräsbevuxna stränder, skiljes från *O. rubra*, bland annat, genom *mindre* och *mörkare* blommor, utan de bruna veck mellan nederläppens flikar, som finnas hos *O. rubra*, *spetsigare* foder och *längre* kapsel (en tredjedel längre än fodret).

Heracleum suecicum flerestädes. Kronbladsformen mycket varierande och osäker såsom kännetecken.

Imperatoria Ostruthium, Sörbygden.

Sinapsis nigra på öar utanför Götheborg.

Camelina dentata v. *integrifolia* vid Kornhall på Inland.

Cerastium tetrandrum? ymnig på Halleskär och kringliggande öar. Afviker så betydligt från Smiths beskrifning, att den säkerligen utgör en skild art, öfver hvilken vi framdeles skola meddela fullständig beskrifning.

Elatine hexandra vid Gunnebo nära Götheborg.

Epilobium parviflorum på Nordkoster. Ny för Bohuslän.

Pyrus Malus β *tomentosa* buskväxt på Känsö och kringliggande öar.

Cotoneaster melanocarpa Bl. flerstädes i mellersta och södra skärgården.

Vicia tenuifolia kring Götheborg (Ph. Leman).

V. angustifolia på stränder, t. ex. Särö (C. Munck).

Rumex Hippolapathum flerstädes vid Götha elf, t. ex. Kungelf, Surte, Hisingen. (R. Friessii? Aresch.)

Chenopodium murale, Wargö m. fl. öar utom Götheborg.

Salix Russeliana, ymnig och fruktbarande i södra skärgården. Hittills förväxlad med *S. viridis*.

Orchis incarnata, Götheborg, Tjössö, &c.

Zostera nana vid Forön och några andra holmar söder om Götheborg. Förut ej känd för något speciellt växtställe i Sverige.

Potamogeton crispus i vallgrafvar på Kongelfs fästning. Den för Bohuslän uppgifna *P. marinus* har jag icke funnit. Måhända har en storväxt form af *Ruppia marit.* blifvit misstagen för denna. De flesta Östersjöväxterna trifvas ej i Bohusläns saltare vatten.

2. Iakttagelser öfver några inom Westergöthland förekommande Naturalster, af J. Mathesius.

Cirsium heterophyllo-acaule — hybrid af *C. heterophyllum* och *C. acaule*: stjelk omkring 1 fot hög eller deröfver, nedtill hvitaktigt luden af utstående hår, upptill jemte

blomsterskaften spindelväfshårig; blad till formen, som *C. acaulis*, hvilkens caulescerande form växten liknar, men mindre djupt delade, samt på undre sidan matt blågrå och merendels något spindelväfshårigt ludna, med mindre och vekare småtornar i brädden; svepefodrets fjäll mindre märkbart uddspetsige; blomkorgar — en eller flere — purpurroda, mera närmande sig *C. heterophylli*; blommar i Aug. och Sept.

Växer på östra sidan af Mösseberg emellan Tinghögen och Bestorp i Falköpings förs. tillsammans med föräldrarne.

I. *Cirsium oleraceo-heterophyllum* & II. *Cirsium heterophyllo-oleraceum* — hybrider af *C. heterophyllum* och *C. oleraceum*: I. stielk omkring 4—5 fot hög, spindelväfshårig — mest upptill —; blad på öfre sidan glatta, på undre hvitaktigt spindelväfshårige, de öfre hjertlikt stielkomsfattande, odeltda; de nedre med bladkantade skaft, vanligen vid basen mer eller mindre parflikige; blomkorgar, liknande *C. oleracei*, en eller flere, blekgula, med ståndarknapparnes rör stötande i purpurrodt. — Växten mera närmande sig *C. heterophyllum*. II. skiljd från I. genom nedtill glätt stielk; blad mera liknande *C. oleracei*, de nedre på undre sidan glatta och stötande i blått, de öfre på undre sidan spindelväfshårige. — Växten mera närmande sig *C. oleraceum*.

Af båda dessa former iakttogos icke få exemplar på östra sidan af Mösseberg emellan Tinghögen och Jättened år 1846 i Juli och Augusti uti blomma, äfven 1847 å samma lokal, men funnos ej 1848. Sedan hafva de ytterligare träffats, dock icke så talrikt; II. har isynnerhet varit sällsynt.

Cirsium palustri-oleraceum: stielk omkring 1 och $\frac{1}{2}$ fot hög, nedtill afbrutet bladkantad och nästan glatt, upptill tätt bladig och gråaktigt filthårig; blad på öfre sidan något sträfhåriga med temligen långa och styfva småtornar i kanten, vid roten skaftade, pardelta, på undre sidan något sträfva och grå-blå-gröna, på stielken något nedlöpande — på undre sidan hvitaktigt filthårige, isynnerhet de öfversta; skärm-blad lancettlika, på undre sidan mycket hvitfilthårige, af ungefär lika höjd med blomkor-

garne; svepefodren något klibbiga, med aflångt utdragna, i spetsen utstående fjäll, slutande med korta, veka småtornar; blomkorgar mindre än på *C. oleraceum*, större än på *C. palustre*, med korta hvitfilthåriga eller nästan inga skaft; blommorna mycket blekgula, med ståndarknapparnes rör purpuröda. Togs på Mösseberg å samma lokal, som de närmast föregående, den 18 Juli 1853 uti knopptillstånd, utvecklade sedan blommor, efter att hafva stått i vatten 14 dagar. — Endast 2:ne exemplar erhöles.

Nämnde trakt af Mösseberg har under de senare åren undergått enskifte, till följe hvaraf kreatur nu mera insläppas till betande tidigare på sommaren, hvilket, så länge jorden gemensamt tillhörde flere egare, icke skedde förrän på hösten, efter sädesbergningen. Detta tidiga betande har utöfvat ett serdeles menligt inflytande på här förekommande, senare blommande, sällsyntare växter.

Cineraria palustris:

Förekommer i mängd vid den så kallade Barnesjön på vestra sidan om den större sjö, som ligger närmast Wartofta herregård i Åsaka förs. — *Senecio paludosus*, som i Wahlenbergs Flora Svecica uppgifves för denna lokal, har icke der blifvit återfunnen.

Orobanche Cirsii:

Förekommer på östra sidan af Mösseberg emellan Tinghögen och Jättened, har träffats i blomma ifrån den 7 Juli till och med den 27 September, växer hastigt upp och förvissnar snart — flere generationer efterträda hvarandra samma sommar — är talrikare och mera utbildad under torra och varma somrar, högst sällsynt under våta och kalla. I toppen af axet utvecklas vanligen icke blommor, utan endast blomskärmar, då mindre gynnande väderlek inträffar under blomningstiden; hvaremot vanligen hela axet ända till toppen är blombärande, om väderleken är passande. Den har från och med 1841 till och med 1853 tagits alla år på rötterna af *Cirsium heterophyllum*, å hvilken moderväxt den endast förekommit.

Både *Centaurea Jacea* och *Scabiosa* växa å denna lokal, men på ingendera af dem har *O. Cirsii* någonsin blifvit iakttagen. Enligt mig meddelad uppgift af afl. Adjunct Lindblom, förekommer icke *O. major* i Skåne alla år, utan synes helt och hållet utgången flere år efter hvarandra; hvarefter den stundom träffas talrikt. *O. major* lär aldrig blifvit funnen på andra moderväxter än de 2:ne nyssnämnde arterna af *Centaurea*.

I afseende på den omtvistade frågan om de, så kallade, äkta egentliga Parasiternes uppkomst; synes den lätteligen afgjord, om

man följer naturens regelmessiga gång. Deras uppkomst genom frön visar sig otvifvelaktig. Hvad *Orobanche* särskilt angår, synas dess frön gro på moderväxtens rot, medan den ännu befinner sig så nära jordytan, att beröring genom naturens vanliga befrämjningsmedel är möjlig. Härigenom häfves ock den svårighet, som blifvit framkastad, huru dessa växters små stofffina frön kunna tränga ned till den stundom omkring 6 tum eller deröfver djupgående roten, och det ofta i mycket stenbunden jord. Ytterligare tyckes en förklaringsgrund häraf kunna hämtas för dessa växters meteoriska natur att, antingen alls icke, eller åtminstone högst sparsamt förekomma under vissa år och under andra i mängd, nemligen den, att, under olika tidrymder, mer eller mindre gynnande atmosferiska förhållanden befrämja eller förhindra dessa fröns groning och utveckling. Ifrågavarande frön ligga på samma sätt, som våra *Cerealiers* m. fl., under en längre eller kortare tid, för att så säga, i dvala, till dess de blifva delaktige af nödige agentiers lifväckande inflytande, hvilket här är af så mycket större vikt, som dessa växter jemförelsevis med dem, som gro i jorden, hafva så liten yta, moderväxtens rot, på hvilken de för sin fortkomst måste placera sig. Det af Meyen uttalade påståendet, »att dessa växter ingalunda uppstå af frön som slå rot i en annan växts rot, utan att de äro att betrakta som en sjuklig produkt, som utväxer ur »det inre af moderväxtens rot», tyckes sakna all sannolikhet.

Arenaria ciliata β Wahl. — *gothica* Fr.:

Växer talrikast å kalklagret på östra sluttningen af Kinnekulle nedanför Österplanakyrka. Denna Kinnekulles utmärktaste växt blommar vanligen från medio af Maj till slutet af Oktober. Från solståndstiden till inpå sena hösten träffas diverse exemplar i frukt, medan andra stå i blomma. Häraf är förklarligt, hvarföre densamma, som så mycket årligen skördas, fortfarande, utan synbar minskning, förekommer — på en half timmas tid kunna 100-tals exemplar insamlas. Å sterila fläckar, der hardt nära intet annat växer, och der t. ex. svinen rotat, står den yppig och talrik. Härutinnan är den olik de fleste ädlare växter, som vanligen vantrivas eller utgå, der kreatur beta. Från *A. serpyllifolia*, med hvilken den växer tillsammans, skiljes den lätt, äfven på afstånd, genom sin vida lifligare grönska.

Saxifraga Hirculus:

Förekom i mängd för några år tillbaka uti en sank, med småskog beväxt, tufmark, nära intill det för *Cinaria palustris* uppgifna växtstället; men har der förgäfvat blifvit sökt de senare åren, sedan jorden genom utdikning och en angränsande liten sjös aftappning nu har blifvit torr. Den i Doct. Hartmans Flora meddelade uppgiften af dess förekommande på Hunneberg är icke lemnad af mig.

Salix hastata:

Växer temmeligen talrikt på östra sidan af Mösseberg, äfven vid Redberga, $\frac{1}{4}$ mil från Falköping, samt vid Wartofta å den trakt, der *Saxifraga Hirculus* träffats. — Tvenne former hafva blifvit iakttagne:

den större (α) omkring 2 fot hög, med mera än tumsbreda, något äggrundt eller ofta hjertlikt ovala blad;

den mindre (β) ofta af blott $\frac{1}{2}$ fots längd och krypande, med smala oftast lancettlika blad.

Förekommer äfven på Billingen nära Himmelskällan i Walle härad, serdeles vacker och mycket utbildad, till en höjd af ungefär 6 fot.

Den af Tit. Zetterstedt för Kinnekulle under *S. hastata* anförda utmärkta formen af *S. nigricans* finnes äfven å Mösseberg, Billingen &c. *S. hastata* har åtminstone under sistförflutna decennier icke veterligt blifvit iakttagen på Kinnekulle; troligen har den genom förblandning med nyssnämnda form af *S. nigricans* fått en plats i Kinnekulles Flora, ur hvilken den sålunda bör utmönstras.

Convallaria verticillata: bären uppgifvas vanligen i Flororna röda: de äro till en början blekgula med små brunaktiga fläckar, blifva fram på sommaren matt röda.

Convallaria bifolia: bären beskrifvas gemenligen gula med bruna fläckar: denna färg hafva de under sommaren, men blifva slutligen på hösten intensivt röda.

Stipa pennata:

Linnés Nov. in Faun. Suec. p. 557, tryckt i Stockholm 1761: »Falk, J. P.*) Vestrogothia, Åsaka, Vartofta frequens».

Utmönstrad ur Svenska Floran till dess den år 1837 återfanns på samma växtställe å östra sidan af kullarne intill Bondegården. Vid detta tillfälle uppgafs af de äldre bland allmogen, att denna växt i deras barndom talrikt träffades hardt nära öfver hela församlingen; men att den sedermera betydligt aftagit. Sedan 1837 har den

---

*) Född i V. G. 1732 eller 1733 å Auditörs-bostället Kockstorp i Hornborga socken Broddetorps församling, tillbragte sin ungdom uti Pilagården af Åslefs församling, i närheten af Åsaka, genomgått Skara läroverk, var i Upsala en flitig lärjunge af Linné, i hvilken han konditionerade, kom på Linnés rekommendation till Ryssland, blef Professor i Petersburg, deltog, på Ryska regeringens befallning, uti en naturvetenskaplig expedition inom Ryska riket, ibland andra orter äfven till Siberien, uppehöll sig på återvägen i Kasan, hvarest han plötsligt slutade sina dagar 1773.

ytterligare minskats — ett hufvudsakligt skäl dertill är dock, att en del af den vall, hvarest den mest förekom, är upplöjd till åker. Vissa år lärer af densamma icke förekomma annat än sterila bladtufvor — »den träder sig» — efter allmogens sätt att härom uttrycka sig. Liksom *Orobanche* synes den mera älska torr och varm väderlek än fuktig och kylig. År 1853 har den förekommit temmeligen talrikt. År 1858 träffades den på Åkarps ägor, nära Wahltorps kyrka i Segerstads församling (*uti*) Gudhems härad, å 2:ne högländta åkerrennar. Här förekom den temmeligen ymnigt flere år. Numera har plo-gen äfven der utöfvat sin utrotade inverkan på densamma, så att den icke alls funnits å denna trakt de sistförflutna åren. Uppgiften af dess förekommande på Ugglums gårde i grannskapet af Mösseberg, samt i Udenäs församling, har icke bekräftats.

Festuca sylvatica: de nedre slidorna bladlösa, halmgula — ofta mer eller mindre violett-anlupna — serdeles glatta, de öfre bladbärande isynnerhet upptill sträfva.

Träffades först å Hunneberg på affallet ungefär midt emot Bursle gästgifvaregård år 1841 på ett inskränkt område, men talrikt; fanns sedan 1844 å Halleberg ofvan Stora Lindås, förekommande talrikt på en längre sträcka af bergslutningen åt Wenern, ända inemot den så kallade Predikstolen — (en hög trapp-pelare, å hvilkens topp, enligt traditionen i orten, en prest, som blifvit lifdömd, fått tillstånd att predika med löfte om nåd, i händelse han det förmådde; hvilket ock skall hafva lyckats. Detta uppgifves vara anledningen till benämningen). Togs 1846 på Kinnekulle nära Mörkeklef af Stud. C. Roos V. g.

Den Hunne- och Hallebergska formen synes vanligen mera utbildad och med flere blommor i småaxen, än den Kinnekulleska, som är spädare, samt mera mörkgrön.

Lichen Acetabulum Wahl.:

Förekommer ganska talrikt och mångenstädes i Westergöthland, t. ex. på Kinnekulle, vid Skara, på Billingen och Falbygden &c. å de flesta löfträd, ofta ända ned mot roten, äfven på *gärdesgårdar* och *stenar*. Enligt uppgift af Hr Prosten Chr. Stenhammar, är den i Öster-

göthland sällsynt och lärer der endast träffas i kronan på Oxel.

Calymene actinura. Dalm.:

Af detta petrifikat träffades för några år sedan uti Alunskifferlagret på Billingen vid Carlsfors ett fullständigt exemplar — det uti Hisingers *Lethæa Svecica*, tab. I. fig. 7 — aftecknade exemplaret är icke blott ofullständigt, utan äfven felaktigt. Uti Angelins *Palæontologia Svecica*, tab. XXII, fig. 1. är djuret fullständigt och riktigt återgifvet uti en trogen kopia af det Carlforska exemplaret.

Olenus scarabæoides. Dalm.:

Träffades likaledes för några år sedan i samma lager och på samma ställe vid Carlsfors fullständig, hvilket är ytterst sällsynt — fragmentariskt förekommer detta petrifikat i stor mängd och allmänt uti detta lager af Westergöthlands öfvergångsberg.

Megalaspis Heros. Dalm.:

Den 10 September 1853 togs på Kinnekulle uti kalkstenslagret å Råbäcks skog nära Mörkeklef hela djuret sammanhängande, omkring 1 fot långt. Förut har, så vidt bekant är, detta petrifikat endast träffats styckevis på Kinnekulle — det är egentligast stjerten, som träffats ostyckad, af de öfrige delarne hafva endast fragmenter blifvit iakttagne. På samma ställe och vid samma tillfälle träffades en *Sphæronites* af 4—5 tums diameter.

Gracula rosea. Cuv. — Rosenfärgad Drossel:

År 1831 skjöts ett exemplar af denna fågel, en hona, nära Landskrona, det enda för Sverige uti Hr Prof. Nilssons *Fauna* uppgifna. 1836 på sen-hösten skjöts ett exemplar, en hane, om jag ej missminner mig, på östra sidan af Billingen vid gården Hasslum i närheten af Sköfde. Fågeln lemnades till mig i början af 1837, kort derefter skickade jag densamma till Vetenskaps-Akademien, i hvars Museum den ännu lärer förvaras.

Canis Lagopus. Lin. — Fjellräf:

Förekommer under sina i denna riktning gjorda utvandringar talrikare och oftare, enligt hvad härom känt är, på Falbygdens berg än annorstädes, isynnerhet har han

träffats i större antal på Ålleberg, å hvilket äfven, ehuru sällan, den Blå Fjellräfven — *C. L. var. cærulea* — blifvit iakttagen. 1843 skjöts ett exemplar af den sistnämnde på Ålleberg af Hr Apothekaren Vidoff, som skänkte det samma till Skara läroverks naturaliesamling. Skälet, hvarföre detta djur företrädesvis begifver sig till denna trakt, är utan tvifvel det höga läget.

Falbygden med sina egendomliga berg. Mösse-, Ålle-^{*)}, Gisseberg, samt Gerums-, Mularps-, Färdala-, Planta-, Kongslena-, Hvarfsberg — de 6 sistnämnda, utgörande ett enda, gränsande i norr till Billingen — synes på visst sätt vara i vegetativt hänseende den märkvärdigaste ort uti Sverige. Här förekomma ofvannämnda *Cirsia*^{**)}, hvilka först återfinnas söder om Sverige, t. ex. *C. heterophyllocaule* ej förr än i Schweiz (Koch), *Orobanchë Cirsii*, som på intet annat ställe, hvarken in- eller utomlands, blifvit iakttagen, *Stipa pennata*, som på Skandinavien endast träffas å denna lokal. Egna för Westergöthland å denna trakt äro äfven *Cineraria palustris*, *Dracocephalum Ruysciana*, hvilken träffas ymnigt på Mösse-Ålleberg, samt å kullarne i Åsaka församling, *Prunella grandiflora*, *Saxifraga Hirculus*, dessutom *Scabiosa Columbaria*, *Athamanta Libanotis*, *Salix hastata*, *Convallaria verticillata*. De fyra sistnämnda förekomma äfven på Billingen. Anmärkningsvärdt är, att ingen enda af dessa växter träffats på Kinnekulle. *Fagus sylvatica*, som flerstädes å Falbygden blifvit planterad, t. ex. å Warofta, Redberga och Kjellebergs herregårdar, trifvas öfverallt serdeles väl å denna lokal och skulle otvifvelaktigt nu med största fördel odlas, såsom skogsträd, å denna skoglösa ort. I härvarande humusrika, med berg, kullar och dalar omvexlande jord, skulle den finna en rikelig näring, och ett hägnande skydd mot de kallare vindarne under den första tillväxten. Denna ort är den högst belägna inom Westergöthland^{***)}; också faller här mera snö än i någon annan trakt af provinsen, hvilken icke sällan fläcktals kvarligger på bergen ännu vid sommarsolståndet; hvarigenom dessa då här och der likna snöfjell. Intet större vatten finnes; det närmaste är Hornborgasjön, som utgör hufvudbassinen för flödena från Falbygden jemte den angränsande delen af Billingen. Från denna reservoir falla de slutligen ut i Wenern, hvilken, liksom Wettern, är belägen på flere mils afstånd. Hufvudjordmänen är djup svartmylla på en areal af flere kvadratmils vidd. Våren kommer här senare än annorstädes inom provinsen, hvilket synes hafva sin grund, dels i kylan af den herrskande västan- och syd-vëstanvinden, som hit blåser ifrån vidsträckt mossar, dels i det kontinentala läget och den svarta, lösa och djupa jorden, i hvilken kälen längre nedtränger, isynnerhet då långvarigare barfrost inträffar. Vårvegetationen är till följe häraf fattig i jemförelse med sommarvegetationen. Men afkyles denna jord mycket under vintern, så uppvärms den af sommarsolen så mycket starkare, hvarpå äfven

*) Namnet anses härleda sig ifrån den ållonbärande ekskog, som fordom skall hafva växt här.

***) *C. oleraceum* har inom Westergöthland endast blifvit iakttagen här och på den delen å östra sidan af Billingen, som ligger närmare Falbygden.

****) Enligt senare topografiska uppgifter, är väl Kinnekulle några fot högre än Falbygdens berg; men detta gäller blott sjelfva bergen och icke orten.

ofvan angifne växter lända till bevis. Ibland Cercalierne är kornet (det säs här mycket sent, mognar ändock i rättan tid, samt sätter god och vigtig kärna), hufvudsädet, men borde vara det ännu mera, all-denstund höstsädet mycket lider och ofta utgår under den långvariga vårkylan. Östra sidan af bergen, som äro mera skyddade för ofvannämnde vindar, hafva ock, enligt hvad förut antydt är, den yppigaste vegetationen. Nattfrosterua, som så länge fortfara under varen, uteblifva ock till inpå sena hösten — endast en och annan mindre moss-trakt gör härifrån ett undantag. Då man om hösten kommer ifrån annan ort, der frosten redan utöfvat sin förhärjande inverkan, upp på Falbygden, och der iakttager en fortfarande frisk grönska, kan man icke annat än erfara en angenäm öfverraskning.

Litteratur-Öfversigt.

Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Årg. 10, Häft. 5—8.

Uti N:ris 5 & 6 af ofvannämnda tidskrift förekomma inga botaniska afhandlingar. Uti N:ris 7 & 8 upptagas deremot först beskrifning öfver ett nytt algslägte, *Virginia* och slutligen utdrag ur tvenne bref från Magister N. J. Andersson, det ena dateradt: Capstaden den 9 April, det andra: Plymouth den 9 Juni 1853.

Den förstnämnda afhandlingen börjar med en redogörelse öfver förhållandet med den algsamling, som hembragtes af fregatten *Eugenie*. Derefter lemnar förf. en allmän öfversigt af den växtfamilj, dit den nya algen bör räknas, och slutligen slägtets och den enda hittills kända artens beskrifning.

Denna öfversigt samt slägt- och artbeskrifning meddelas här ordagrannat:

»Laminarieernas familj innefattar växtformer, utmärkta ej mindre för deras storlek i allmänhet än den olika karakter de tilldela hafsvegetationen på skiljda punkter af jordklotet. Den solfjäderlika *Laminaria buccinalis*, med flera alnar lång, ihålig stam; *Microcystis*-arterna, som blifva understundom mer än hundra famnar långa, och som skulle obegränsadt tillväxa i längd, derest de icke af hafsvågorna afsletos eller stammens nedra del slutligen af ålder förtärdes; *Lessonierna*, karakteriserande södra Amerikas sydliga spets, ända till tio fot höga, trädlika, greniga, med tjock stam och långa jemnbreda blad försedda

alger, — alla dessa hafva redan längesedan väckt den på södra hemispherens haf resande forskarens uppmärksamhet. Atlantiska oceanens norra del saknar väl ej representanter af denna familj, ehuru de sällan uppträda under så kolossala former; väldigare äro dock de, som tillhöra stora Oceanens nordligaste del, der, vid Asiens och Amerikas kuster, den underbara *Nereocystis Lütkeana*, uppkallad efter befälhafvaren under ryska fregatten *Seniavin's* verldsomsegling 1826—29, *Fr. Lütke*, utmärker sig framför alla sina samslägtingar. Den har en stam, ej sällan 45 fot lång, slutande sig uti en blåsa, ända till tre alnar i längd, och från hvilkens topp en mängd bladknippen utgå, tjenande så väl egentliga hafsdjur som uttrar till skydd och fristad.

Närmast denna sednare står i systemet den nya *Laminarié*, som jag ofvanföre omnämnt. Önskande åt denna ett namn, som, på samma gång det erinrar om den första svenska verldsomsegling, tillika förvarar, äfven inom Floras område, minnet af den man, som i egenskap af expeditionens befälhafvare med så varm välvilja understödde de åtföljande vetenskapsmännens bemödanden, drager jag ej i betänkande att, på *Mag. Anderssons* tillrådan, benämna den

VIRGINIA.

Char. gen. Callus radicalis fibris ramosis dense intertextis constructus, hemisphæricus. Stipes simplex, teres, cavus, apice foliosus. Folia divisione longitudinali multiplicata, simplicia. Fructus . . . .

Frons ut folium stipitatum simplex inchoare videtur, cujus stipes sensim amplificatur cavusque fit, et cujus lamina iterata divisione longitudinali in folia numerosa dividitur.

Genus, ut supra diximus *Nereocysti* sine dubio maxime affine et ab eo stipite cavo nec non vesiculæ absentia diversum. Ceterum apex ipsius stipitis in foliorum petiolos quasi solutus, cum contra *Nereocystis* folia in fasciculos in apice vesiculæ distantes sunt collecta.

VIRGINIA *Palma Maris* ARESCH.

Hab. in mari Californico prope S:t Fransisco. *Exp. Eugeniæ.* Plantæ facies Palmæ cujusdam, bi-tripedalis. Callus radicalis e fibris ramosis densissime implicatis apiceque sæpe incrassatis formatus, hæmisphæricus, uni-l. multiceps. Stipes 8—16-pollicaris, unciam fere diametro æquans, subcylindraceus l. apicem versus paululum attenuatus, per totam longitudinem cavus, apice in folia solutus. Folia usque 12 pollices longa et $\frac{3}{4}$ poll. lata, 30—50 l. forsan plura, fissura adscendente sine dubio iterum iterumque divisa, petiolata, petiolo tereti-compresso 1—2-pollicari, linearia, utrinque attenuata, crassius-

cula, longitudinaliter densissime plicato-rugosa (ut in *Macrocysti pyrifera*), margine remote dentato-ciliata.

Fructus in nostris speciminibus haud invenimus, aut propter eorum defectum, aut quia putredine paululum dissoluta fuerint specimina.

Med afhandlingen følger en planch, föreställande ett yngre exemplar af algen i naturlig storlek. Dock äro icke bladens longitudinala veck tecknade på densamma.

I likhet med hvad förut blifvit iakttaget i Bot. Not. intagas de uti Öfversigten införda utdragen ur Mag. Anderssons bref ordagrannat. De hafva följande lydelse:

»Medan vi befunno oss i China (den 9—28 Dec.) herrskade der den för blommorna ogynnsamma vintern. Väl märktes detta föga på skogarne och lunderna, som ännu bibehöllo sin täta gröna dräkt, fastän höstens rödt och gult skimrade fram mellan löfhvalfven här och der. Men så mycket ögonskenligare blefvo årstidens härjningar då botanisten på marken sökte spåren af den Flora, som smyckar dessa trakter under skönare och gynnsammare årstider. Der stodo nu blott några höstligt afbitna, halft förvissnade qvarlevor, endast ormbunkarne, gräsen och några cosmopolitiska Compositæ höllo sig manhaftigt, och *Ixora* lyste röd på Chinesernas grafvar. Kring Wampoa, hvarest fregatten låg förtöjd mesta tiden, och kring Canton, dit jag några gånger i båt begaf mig, var det mig för innevanarnes afvoghet näppeligen möjligt att göra några utvandringar mera än på vallarne invid stranden och risfälten och de allranärmast liggande kullarne, som, ehuru annars kala, syntes gröna af *Pinus sinensis*. Om dagen var hettan olidelig, om natten nedgick den till 8° C. Men kring Hongkong egde jag frihet att löpa på bergens toppar och branta sidor, i dalarna mellan dem och de små slätterna. Der sammanbragtes ock en liten collection, som ytterligare ökades genom bidrag af en Hr *Bowring*, som äfven sänder en samling af de trakten egendomliga insekter och lofvat mera, om han från oss erhöle nordiska Coleoptera, särdeles Carabici. *Osbeck* har i sin ännu för närvarande tid mäterliga resebeskrifning temligen fullständigt omnämnt Florans fysiognomi i dessa trakter, så att en rekapitulation deraf här synes mig öfverflödig.

Tio dagar (d. 4—14 Jannari) qvarlågo vi i Manila. Derunder företog jag en lång och visserligen särdeles kostsam, men högst intressant färd, så långt den knappa tiden medgaf att komma i det inre af denna herrliga ö, än hvilken jag knappast sett något mera storartadt. Jag begaf mig uppföre floden Pasig, som genomströmmar Manila, öfverfor dess källa, den ofantliga insjön Laguna di Baji, och genomkorsade de höga bergstrakterna (ända till 6,000 fot höga) och de vidsträckta skogarne och slättmarkerna söder om densamma. Vegetationen är här i högsta grad tropisk; allt blott väldiga träd och yfviga buskar, utan åtkomliga blommor, en förvånande rikedom på Palmer, Calami, Aroideer och parasitiska Orchideer (men ej nu i utveckling), Bambuser och sköna Ormbunkar m. m. Vädret var hela tiden oupphörligt regnigt; jag måste färdas till häst, kunde transportera blott litet papper, hade svårt om utrymme i kojorna och tid om qvällarne, fick samla litet i blomma och det jag fick föll som vanligt härute sönder under pressningen, så att huru mycket jag såsom betraktare njöt af den storartade och undersköna naturen, så föga måste jag såsom insamlare vara belåten med min utflygt. Men det var nödvändigt att aflägsna sig från trakten af hufvudstaden, der allt är odladt.

Meyen har lemnat fullständiga vegetations-skildringar af Philippinernas vegetation, *Cuming* har till Europa öfverfört rika blomsterskatter derifrån, och *Manuel Blanco* deröfver lemnat en fullständig Flora. Mycket nytt finnes således här troligen icke, eller mycket obekant att härom säga, men få länders växtverld erbjuder så intressanta betraktelseämnen som dessa öars, ty den är en sammansättning af Oceaniens, Chinas och Ostindiens Floror. Den företer också det i tropiska trakter allmänna förhållandet, att vara ytterst mångformig, ega få arter fördelade på många släkten och familjer. Öarne hysa nemligen icke mera än 1,054 species, men dessa höra till 557 genera och af de sistnämnde finnas 331, som blott representeras af en art. Bland de mest intressanta observationsämnena är utan tvifvel att tillse vegetationens förändring från slättlandet mot de höga bergstopparne, något hvarifrån jag var förhindrad. Rikedomen på skiljda lokaliteter

är här särdeles stor och detta inverkar naturligtvis på vegetationens hela skiftande mångfald. — En framställning af Philippinernas växtgeografiska egenheter skulle vara ett viktigt arbete; få se om de bidrag jag dertill i land och på lediga stunder om bord samlat, kunna leda till något resultat.

Vi anlände till Singapore den 25 Jan., och samma dag nödgades jag intaga sjukbädden och var således urständssatt att se något af den på ön varande vegetationen. Alldeles utan representanter från Singapore-floran är jag dock icke; jag utsände nemligen en dag mina vanligen på exkursionerna åtföljande karlar och dessa sammanbragte flera vackra saker. In i skogarne och busksnären vågar sig ingen för de här ymniga tigrarne, och Floran är till följe deraf ännu ej särdeles undersökt. Vi afseglade den 30 Januari.

Ungefär på samma sätt gick det mig i Batavia, hvar-est vi vistades d. 4—13 Febr. Jag var visserligen nu qvitt febern, men så matt och plågad af magkrämpor, att jag fann det nödigt för mig att flytta i land och inandas den stärkande helsosamma landluften. Mina få utvandringar i stadens omedelbara närhet voro naturligtvis ytterst litet gifvande, eftersom hvarje fläck der är odlad. Jag fick således se nästan intet af Javas herrliga natur, särdeles som jag ej egde krafter att medfölja på en utfärd till Buitenzoorg, der en stor vidtberömd botanisk trädgård och en liten samling af Javas vilda djur finnes midt ibland de skönaste, rikaste dalar och brinnande skyhöga vulkaner. Mina samlingar härifrån kunna således, lika som från Singapore, ej vara annat än obetydliga.

Nästa ställe vi besökte var Keeling — i. Kokos-öarne (d. 23—25 Febr.). Det var första gången under resan vi besökte en verklig atoll, och der jag kunde få något begrepp om växtligheten på korallöar så här i vester, nära Ostindien. Lagunen, af en 4—6 eng. miles längd, omkransades af större eller mindre högst en half eng. mil breda, låga och platta holmar, ända till ogenomtränglighet bevuxna af gamla och unga kokospalmer. Sedde på afstånd sågo de visst inbjudande ut i vegetativt hänseende, men närmare undersökte egde de ingen an-

nan än enformighetens och fattigdomens märkvärdighet. Till de af *Darwin* observerade 22 växterna kunde jag icke lägga mera än fyra, ty jag blef första dagen af solhettan så uppbränd, att jag fick ligga i olidlig sveda en vecka till sängs och ej kunde andra dagen gå i land att komplettera iakttagelserna. Märkvärdigt är, att alla här förekommande växter härstamma från Sumatra eller Java och gjort färden hit på det sätt, att de med den ena monsunen först vaggats till nordvestkusten af Nya Holland, och sedan med den andra hit. — Större samlingar gjorde Dr *Kinberg* af snäckor, insekter (mera än 30 togos, *Darwin* uppger blott 13), fiskar och lägre sjödjur. Ett etablissement för kokosolja-beredning finnes här, egdt af en engelsman, Kapt. Ross, som sysselsätter 300 malajske arbetare.

Afsigten var först att från dessa öar gå rakt till Cap, men sedan vi seglat i denna kurs ungefär fjorton dagar, bröts den plötsligen af och fregatten vändes mot Mauritius. Vi fingo ön i sigte d. 12, men inkommo ej förr än d. 14 Mars i Port Louis och qvardröjde der endast tre dagar. Att derunder något bevändt och dugligt kunde uträttas var omöjligt. Mauritius är både på afstånd och nära sedd nära nog den älskligaste och täckaste lilla fläck jag sett. Den utgöres af tre afdelningar: 1) den mot hafvet sluttande, i norr mycket utvidgade och utplattade strandremsan, öfversållad af de skönaste odlingar och boningar; 2) bergen, som med nära 3,000 fot höga toppar (*La Pouce*, *Petter Botte* &c.) lik en skyhög mörk, men oändligt pittoresk ram omsluter 3) en cirkelrund 300 fot öfver hafvet belägen högslätt, yppigt odlad som ett af Englands herrligaste landskap, och skönt så som det endast under tropikernas sol kan vara det. Fordom odlades kaffe, muskot, ingefära m. fl. kryddväxter, men nu endast sockerrör, hvaraf plantager inalles producera öfver 70,000 skålp. om året. Vegetationen på slätlandet är naturligtvis förträngd af de odlade fälten, på hvilka och från hvilka en mängd invandrande växter spridt sig öfver ön; men betesmarkerna öfverflöda på gräsarter och *Mimosæ* och på bergens sluttande, tätt skogbevuxna sidor har man en rik och yppig Flora. Anmärknings-

värddt är att jag på intet af oss besökt ställe längre öster ut anträffat så många gamla bekanta från Gallopagos-Öarne som här, visserligen ej många! Hvad som dernäst är intressant är, att man inom ett par eng. mils distans har tillfälle att så märkbart se huru växtligheten i dessa klimater skiftar med tilltagande höjd. Nederst är det trädartade Leguminoser, Palmer och en intrasslad mängd Pandani (30 st.), längre upp äro Myrtaceerna öfvervägande, så komma (vid 1,500 fots höjd) de resliga trädartade Ormbunkarne, som här voro de vackraste jag någonsin sett, och Orchideerna; derpå följer en region med ganska förkrympta dvergträd, mest Rubiaceæ, och sist på bergens hjessa och toppar en Ljungart, Junci och små Scirpi.

Port Louis eger en Vetenskaps-Societet med ett ganska godt Museum. Dess föreståndare är *W. M. Bojer*, om hvars vetenskapliga förtjenster endast det torde böra erinras, att han är den, som här ordnat den bot. trädgården och Museum. Han är nära nog den ende, som botaniserat på Madagasear och Bourbon (tre gånger) och har skrivit en Flora öfver Mauritius »Hortus Mauritianus». Han yttrade sig gerna vilja mot svenska och europeiska lemna växter från dessa trakter. I hans sällskap besökte jag den sju mil aflägsna i Pompelmous distrikt belägna botaniska trädgården, en ypperlig, ja förvånande anläggning, som innesluter de flesta Javas, Ostindiens, Madagascars, Sechellernas m. fl. ögrupperns märkvärdigheter och underhålles med 24,000 R:dr sv. årligen. Föreståndaren, Mr *Duncan*, gaf mig en samling af 100 frösorter, mest från Madagasear. Nära derintill är Pauls och Virginies graf, — jag kunde ju ej underlåta att äfven besöka den.

Vi ankommo till Cap just i brytningen mellan tvenne, af intet hvardera utmärkande skiljbara årstider, den torra nemligen och den regniga, hvilken sednare här med Maj månad inträder. För ett studium af vegetationen var denna tid den mest ogynnsamma, och fastän i detta subtropiska klimat växtlifvet väl aldrig totalt slumrar, utan ständigt visar åtminstone några spår af sitt nescit occasum, så var det dock märkbart, att blomstergudinnan, nu

i sin törftigaste och svärmodigaste skrud, halfförtorkad och utblottad på fågning »bad till himmelen efter regn». Vi qvarlågo från d. 9 till d. 21 April, och detta uppehåll begagnade jag, så vidt det var mig möjligt, att i Capstadens närhet bestiga de skyhöga bergen och något längre bort ifrån densamma undersöka slätterna och höjderna invid småstäderna Stellenbosch och Simonstown. Med undantag af fyra dagar, då, liksom under högvintern, det ena skyfallet efter det andra nedstörtade, gynnades jag hela tiden af den herrligaste varmaste väderlek.

Goda Hoppsudden bildar yttersta spetsen af en triangulär lång och smal landtunga, i vester badad af Atlantiska oceanen, i öster sköljd af den vidsträckt False bay; basen omgifves af Table bay invid Capetown. Hela denna halfö är ytterst bergig och ifrån Table bay — der Taffelberget, Djefvulsberget och Lejonberget stå såsom de trenne sidorna af en djup krater, hvori, invid hafskanten, staden ligger — sluttar den höga fjellkammen ut till Goda Hoppsudden. Ungefär på midten af denna halfös östra kust invid False bay är den lilla staden Simonstown belägen, en ypperlig hamn för den här stationerade engelska flottafdelningen. Nedanför dessa bergklumpar, inåt landet till, är en enda snart sagdt omätlig slätt, som i öster och vester sträcker sig längre än ögat förmår öfverskåda, men mot nordost begränsas af den ena bergskedjan efter den andra med skyhöga, spetsiga, sönderkarfvade toppar och mellanliggande djupa dalar. Invid foten af dessa berg ligger den täcka, angenämt lummiga, helt och hållet gammaldags holländska staden Stellenbosch. Sådan är fysiognomien af Caps föga angenäma omgifningar, hvilka jag under mitt vistande besökte och hvars vegetation jag nu närmare skall omtala.

De yttersta delarne af Capstaden äro fulla af ganska täcka trädgårdar; gatorna äro planterade med alléer af Populus, Ek och Casuarina — ett vackert möte af nord och söder — och utanföre de längst ut belägna husen ser man små gröna täppor af flera vanligare blomsterväxter, buskager af den resliga *Nicotiana glauca* och en och annan Dadelpalm. Vinrankan slingrar sig inbjudande utanföre verandahspaliererna och allt har här i allmänhet

ett af hortikulturens välsignelse förskönadt och förädladt utseende. Flera offentliga trädbevuxna platser finnas, jemte en s. k. botanisk trädgård, som dock egentligen är endast en utomordentligt täck och väl underhållen engelsk park och promenadplats, der man med det omätliga hafvet framför sig och det höga, dystra Taffelberget öfverhängande bakom sig, i många häuseenden finner behagliga ögonfågnader. Den nu döde Baron *Ludvigs* trädgård, förr så välbekant äfven för Europas botanister, är nu raserad och öfvergifven. Följer man de präktiga vägarne, som från staden slingra sig genom dess närmaste omgifningar, så vandrar man förbi flera af dessa engelska land-cottages, der husens behagliga arkitektur, trädgårdarnes snygga och nätta prakt, med ett ord allt talar om komfort och njutning deraf. Häckar af ett par *Opuntia*-arter, *Foucroya* och *Agave*, *Cassia* och *Acacia capensis* gifva landskapet ett slags tropiskt utseende, som det dock helt och hållet förlorar, när man med mera uppmärksamhet vandrar öfver de sterila backarne och de nakna bergsslutningarne, der, åtminstone nu, en särdeles torr och stickande risig vegetation gör gåendet enformigt och mödosamt. Dessa backar, som kring Cap egentligen ingenting annat äro än de ojemna slutningarne af de trenne förutnämnda kring staden halfcirkelformigt ställda bergen, äro på sin nedersta region bevuxna af temligen vidsträckt barrskogsplanteringar i stora fyrkanter, hvilka på afstånd se särdeles reguliera ut; annars utgöres trädvegetationen af några popplar och *Alnus glutinosa* kring loppet af ett par små bäckrännilar, i hvilka stå *Cyperus textilis*, en *Potamogeton*, *Canna indica* och *Aristea eriophora*, *Kigillaria africana* i stenrosen jemte *Virgilia africana*; de större busksnären bildas af arter af *Rhus* (mest *lucida*), *Psoralea pinnata*, *Celastrus pyracantha*, *Phyllica buxifolia* och de lägre af *Rubus rosæfolius* (som ock var allmän på *Mauritius*) och ett par *Brunonia*-arter, mellan hvilka marken för öfrigt betäcktes af diverse *Mesembryanthema*, flerfaldiga högst kuriösa *Restio*-arter, *Oxalis grandiflora*, den högröda praktväxten *Leonotis Leonurus*, *Solanum sodomæum*, *Physalis somnifera*, arter af *Chenopodium*, *Scirpus*, *Cyperus* och *Juncus*, samt *Cynodon dactylon* och några få *Panica*. De

högre slutningarne af dessa torra backar, omedelbart nedanför bergens brant nedstupande sidor, hafva en alldeles egen blågrå färg af den silfverbladiga *Protea argentea*, som der, i träd af ofta 30 fots höjd och deröfver, och med mer än manstjocka ringlade stammar, bilda mer eller mindre täta skogar, der för öfrigt *Royena glabra*, *Indigofera cytisoides*, *Protea canescens* och *incomta*, *Polygala myrtifolia*, *Leucadendron adscendens*, *Muraltia Heisteria*, *Myrtus communis* och *Salvia paniculata* bilda den tätare buskvegetationen, bland hvilka följande lägre örter äro de allmännaste: en slingrande buskartad *Asparagus*, *Fusanus compressus*, en *Bubon*, trenne *Thesia*, *Gomphocarpus arborescens*, ett par *Gnidieæ* (särdeles *G. aurea*), *Restiones* och *Ficinia*, den gullgula *Euriops abrotanifolia* och ett par *Seneciones* (mest *rigidus*), *Stapelia variegata* och *Euphorbia Caput Medusæ*, *Oxalis livida* och *falcata*, flera *Diosmæ* särdeles *D. alba*, *Polygala Garcini* och tvenne *Sisyrinchia*, ett stort antal *Stoebe*-arter, en *Stipa*, *Lobelia lutea* och *pinifolia*, den täcka *Gladiolus brevifolius* och den prydliga *Hæmanthus coarctatus*, af ormbunkar *Lomaria capensis*, *Pteris capensis* och högre upp *Allosorus hottentottus*, *Schizea tenella* och *pectinata* samt *Todea africana*. Här är nästan rätta lokalen för ett stort antal vida tufvor bildande skönblommiga *Ericæ* (*Chimochilus*, *Blæria*), ehuru flertalet af dem ej nu var i blomma. Slutligen uppe på bergets (jag talar här egentligen om Taffelbergets) som ett dansgolf flata topp, som täcktes af sönderspruckna hållar, på hvilka man lika tydligt som på stemarne nere vid stranden ser spår af hafvets frätande förmåga, finner man inga buskar eller träd mera, men åtskilliga egendomliga *Ericæ* (*flava*, *flabellaris*), ett par *Osteospermæ*, flera *Helichrysa* (mest *multiflorum*), *Othonna pectinata*, *Selago corymbosa*, *Disa grandiflora*, flera egna *Restiones*, en *Villarsia*, *Arnica tabularis*, *Protea acaulis*, *grandiflora* och den väldiga *cynaroidea*, ett par *Cotyledon*-arter, tre *Hermas*-arter, *Prismatocarpus nitida* och en *Wahlenbergia*. Man ser häraf, att i afseende på släkten och arter äro *Compositæ* särdeles öfvervägande, då deremot vegetationens physiognomi alldeles bestämmes af *Proteaceæ*, *Ericineæ*, *Restiaceæ*. *Liliaceæ*nas tid var redan

förbi. Öfverensstämmelsen med Sidneys Proteaceer och Epacrideer är visserligen i ögonen fallande; här såsom der utgöres allt af torra, stickande, till örten obehagliga växter, men blommorna stråla af de mest bländande färger, ehuru nu årstiden var så ogynnsam för deras rätta fördelaktiga exposition, och man endast kunde svagt ana huru skiftande och praktfull den växtmatta måtte vara, som här under sommarmånaderna sveper in berg, dal och slätt. Nu var gult särdeles öfvervägande, här och der uppblandadt med något lysande rödt.

Så torra och sterila som bergen äro på sina toppar och den vestra sidan, äro de ej på den östra. Der samla sig regnmolnen oftare och tätare, och derifrån nedströmma följaktligen strida och mera vattenfyllda bäckar, vattande och upplifvande den underliggande närmaste trakten, hvilken ock beklädes af en grönskande lummighet, så skuggrik och yfvig, att man ej tror det vara sannt att detta är Cap. Herrliga dungar af Pinus och Casuarina, väldiga alléer af vår Quercus, bland hvilka ett par nyholländska Eucalypti (som här på 6 år skjuta upp till 20 alnars höjd) bilda dessa svalkande lunder, hvilka dock ej skulle finnas här, om ej människans hand ursprungligen planterat dem. Bland andra täcka landtgårdar, tillhörande Capstadens förnäma och rika, som här gömma sig under löfhvalfven, är ock Mariadal, vår allmänt värderade Konsul *J. Letterstedts* egendom, hvarest jag uppehöll mig ett par dagar, men för botanisten är här alldeles intet originelt att finna. (Fortsättes).

Strödda Underrättelser.

Hr Rådman *Beurling* har begärt plats i Botaniska Notiser för följande:

För att, i hvad på mig ankommer, söka bidra till utredande af ett intressant ämne har jag trott mig icke böra underlåta att med några ord bemöta de i Nya Bot. Not. Oct.—Nov. 1853 intagna anmärkningar vid mitt för-

sök att, med hänseende till nyare bestämningar, ordna svenska arterna af växtsläktet Sparganium; hvarvid till en början torde få påminnas, det Anm. Författaren med mig instämt deruti, att Sp. natans Fr. i Bot. Not.¹⁾ och Sp. affine Schntzl. (äldre namn än Sp. boreale Lstd. in sched.) böra anses från hvarandra inbördes *specificice* skiljda samt i öfrigt medgifvit, att de af mig upptagne Sparganii-arter, med undantag af Sp. ramosum Huds., deraf Anm. Förf. säger sig icke hafva sett någon forma natans, förekomma i mer eller mindre *upprätt* eller *simmande* form²⁾, fastän Anm. Förf. icke låtit denna formföränderlighet blifva i artuppställningen synlig, enär ett och samma individ skulle, under olika tider och omständigheter, kunna komma att representera än den ena och än den andra formen³⁾.

Såsom hufvudföremål för anmärkningarne qvarstår att jag framställt Sp. natans Fr. i Bot. Not. och Sp. affine Schntzl. såsom formæ natantes af eljest upprättstående arter, hvilket förfarande af mig beledsagats med den förklaring att, derest man ville anse dessa formæ natantes oberoende af de upprättstående, hvartill jag dem hänfört, samt följaktligen betrakta dem såsom sjelfständiga arter, jag deremot icke hade att erinra annat än att mig vore obekant huruvida icke, på sätt af analogien med tydliga förhållandet hos Sp. minimum Fr. med skäl förmodades, öfvergångar från de upprättstående till de simmande for-

1) Sp. natans α. Fr. summ. synes, att döma efter den vidsträckt utbredning öfver hela Skandinavien jemte Danmark och Finland, hvilken tillskrifves växten, icke vara annat än det af älder kända Sp. natans α. Hn. skand. fl.

2) Vid Anm. För:ns yttrande: »Att för det första alla arter af släktet måste hafva en forma natans, torde väl enligt min åsigt vara lika så litet nödvändigt, som att de alla skola hafva en forma erecta», erinras att, som jag inskränkt mig till försök att uppfatta och framställa förhållandet sådant det är, så öfverlemnas med nöje åt Anm. Förf. att afgöra hurudant detsamma måste eller nödvändigt skall vara.

3) Men förhållandet är ju alldeles enahanda med t. ex. Juncus supinus Moench, Hippuris vulgaris Linn., Polygonum amphibium Linn. och en mängd andra vattenväxter, hvilkas lika beskaffade, äfven ofta af ett och samma individ representerade föränderlighet af nästan alla författare till varietets-kategorien hänföres och af sådan anledning särskildt utmärkes!

merne förefunnos⁴); hvaraf ock bort kunna slutas att en hvar, som förnekar tillvaron af sådana öfvergångar och följaktligen *distinguere velit, per me faciat!* Ett i Kongl. Vet.-Akad. herbarium befintligt, Montinska växtsamlingen tillhörande *exsiccat*, temligen otvetydigt framställande *Sp. ramosum* Huds. in forma natante och, ehuru något större än exempl. i Herbar. norm. 13. 76, likväl dermed för öf- rigt till alla delar öfverensstämmande, har emellertid för mig mer än tillräckligt utvisat huru *Sp. ramosum* öfver- går till den af mig citerade form, som i Herbar. norm. l. c. framställes och hvilken har bladen *betydligt bredare* än de »nära trådsmala», hvilka af Anm. Förf. omnämnas. *Sp. affine Schntzl.* är redan af utländska författare, hvilka be- arbetat Rhenländernas (Vogesernas) Flora, till *Sp. simplex* Huds. hänförd under namn af *Sp. simplex β* natans, i sammanhang hvarmed kan ses *Smiths* anteckning å exem- plaret i *Linnés* växtsamling, hvilket, så vida det är från *Lappmarken*, torde tillhöra sannolikare *Sp. affine Schntzl.* (*Sp. boreale* Lstd. in sched.) än *Sp. natans* Fr. l. c., som *derstädes* ej veterligen förekommer. Anm. Förf. fortfar: »utan att blifva tvungen taga sin tillflykt till förening af *Sp. boreale* Læst. med denna art⁵) för att *hafva* en forma natans åt densamma, skulle Förf. icke behöfva *troligen gå* längre än till, snart sagdt, hvilken sjö som helst på Up- ländska slätbygden, för att finna den; eller till hvilken art skulle Förf. vilja hänföra den (det?) alltid sterila med 2—3 linier breda, flera alnar långa, flytande blad för- sedda *Sparganium*, som på 1—3 à 4 alnars djupt vatten växer i sjöarne i Upsalatrakten?»; hvarpå svaras att, der- est, hvilket knappast torde böra betviflas, nämnde *Sparganii*-form är densamma som, i allo öfverensstämmande med beskrifningen, utom i hvad den *ständiga steriliteten* angår, äfven förekommer i sjöarne vid Stockholm samt år 1852 fanns vid Drottningholm, på vatten af omkring två

4) Anm. Förf. omdöme i anledning af hvad jag sålunda förkla- rat uttryckes på följande sätt: »Hvad änteligen slutet af denna an- märkning vidkommer, tyckes den mig just böra *bevisa ett motsatt förfarande än som Förf. gjort*».

5) Nemligen *Sp. simplex* Huds. Anm. Förf. torde redan hafva bemärkt att icke *jag* är uppfinnare af detta förargliga upptåg.

alnars djup, både *blommande* och *fruktificerande* i det skick hvari växten, deraf jag lemnat exemplar till Kongl. Vet.-Akad. herbarium, kan af *en hvar* derstädes beses, så tillhör berörde (»alltid sterila») Sparganii-form tydligen den art (af både Anm. Förf. och mig benämnd Sp. minimum Fr.), hvartill den redan af *Wahlenberg* i Fl. upsal. och svec. likasom af *Hartman* i Skand. fl. och af snart sagdt *alla författare* hänförs, samt representerar just hvad jag kallat Sp. minimum β . natans (Sp. natans α Hn.), hvilket redan bort kunna af min afhandling ses. Anm. Förf. förmenar vidare mig svårligen kunna *bevisa* att *Linné* med namnet Sp. natans afsett samtliga arternas formæ natantes inclusive; men för att spara mig största delen af besväret med den icke särdeles svåra bevisningens åstadkommande har Anm. Förf., uppställande arterna i två afdelningar, hvilka motsvara, den förra *Linnés* »Sp. erectum foliis erectis triquetris» och den senare *Linnés* »Sp. natans foliis decumbentibus planis», så föranstaltat att under denna senare afdelning innefattas alla af mig med β . betecknade formæ natantes, med undantag endast af Sp. glomeratum β . natans, hvilken af Hr Prof. och Ridd. *Fries* erhållit benämningen Sp. *fluitans* och just derigenom torde allra bäst *bevisas* vara af natur och beskaffenhet att svårligen hafva kunnat af *Linné* hänföras till »Sp. erectum foliis erectis triquetris», förutom hvilken *han* icke kände någon annan art af släktet än »Sp. natans foliis decumbentibus planis». Till följd häraf måste ock alltid förefalla *besynnerligt* att under *artnamn* af (Sp.) *fluitans* hos Anm. Förf. igenfinna en växt, hvars hufvudform (Sp. glomeratum Lstd. in sched.), lika *styf* och *upprätt* som Sp. simplex Huds., af Anm. Förf. erhållit plats bland »Spargania typice *rigida* (*erecta*) foliis triquetris»; och icke har Anm. Förf. låtit särdeles genera sig af *konsequensen*, då han, som på *ett ställe* yttrar: »så länge Förf. icke funnit tydliga öfvergångar från Sp. ramosum och simplex *med foliis triquetris* till Sp. natans och boreale *med foliis planis*, torde de *böra så kvarstå såsom från de förra skiljda . . . . . arter*», deremot på *ett annat ställe* icke bättre aktar skilnaden emellan folia *triquetra* och *plana*, än att han vill till Sp. simplex Huds., uppställd bland »Spargania . . . . . foliis

triquetris», hänföra den ofvannämnda, med »*flera alnar långa, flytande blad försedda*» Sparganii-formen utan att ens låta densamma blifva såsom varietet synlig! Lika godt, om icke bättre, hade måhända varit att vidkännas enkla natursanningen, hvarmed torde hufvudsakligen öfverensstämma att *alla Sparganiernas blad äro nedantill mer eller mindre kölade men blifva, vid inträffande förlängning, som i vatten ökas i förhållande till dettas tilltagande djup, efter hand platta*. Slutligen tillägges att önskvärdt varit det Anm. Förf. kunnat upplysa huruvida Sp. hyperboreum Lstd. in sched. eller Sp. oligocarpon Ångstr. eller möjligen något annat Sparganium representerar den växt, hvilken af Hr Prof. och Ridd. Fries, i Bot. Utflygt. 1 band. 2 uppl. pag. 271, såsom *skandinavisk* omförmäles under namn af Sp. angustifolium Mchx. Sp. angustifolium Rob. Brown är en bekant art från Nya Holland, hvaremot hvarken denne berömda växtkännare eller Hooker, Kunth och Nuttall kunnat utreda hvad Sp. angustifolium Mchx. (den enda nordamerikanska Sparganii-art som af Michaux upptages) rätteligen är. »Hab. in omnibus Canadæ» Mchx.

P. J. B.

Forntida Hvete.

Uti en tidning från Algier omtalas, att under förra året blifvit derstädes sådda *Hvetekorn*, funna uti en mumie, samt att de grott och utvecklat stånd, som burit rikligt med frukt. Sju af kornen lemnade hvardera 6 eller 7 ax med 70 till 90 korn uti hvarje ax. Dessa hvetestånd voro högre och starkare än vanligt hvete och kornen voro skägghåriga.

På NYA BOTANISKA NOTISER, som innevarande år utgifvas med ett ark i månaden jemte behöfliga plancher, emottager utgifvaren, Apothekaren K. Fr. Thedenius i Stockholm, prenumeration med 2 R:dr B:ko för hela årgången. Han ombesöjer numrornas ordentliga utdelning med posten eller kringvändande till de prenumeranter, som bo i hufvudstaden, då så önskas och fullständig adress uppgifves. Genom bokhandeln kan tidskriften äfven erhållas. — Insända afhandlingar och meddelanden emottagas med tacksamhet.